

SLÄKTFÖRENINGEN
1963
BÅGENHOLM-
HÅBOLSSLÄKTEN

HÖGKIL : HÅBOL

HÖGKIL I HÅBOL

Högkil är en av de mest kända och omskrivna bland håbolingarnas många gårdar på Dal. Därifrån räknar släkten sitt ursprung sedan början av 1700-talet och där har åtskilliga märkliga och färgstarka personligheter residerat och genom sin intelligens, affärsbegåvning och kunnighet säkrat sig namn och rykte även långt utanför den egna bygden. Här nedan skall följa en sammanträngd redogörelse för gårdens ägarelängd från 1736 fram till vår tid, en period omfattande åtminstone sex led som gården varit i samma släkts ägo.

I ett av de äldsta beläggen för att gården var bebodd redan under tidigt 1600-tal heter det, att Christoph i Högkil bodde där 1637. Från år 1654 finns antecknat att gården beboddes av Olof med hustru och 1732 fanns tydligen tre familjer i Högkil nämligen Hans Person, Isak Nilsson och Anders Bryngelsson med hustrur.

Håbolssläktens stamfader Per Jonsson (1681-1746) och hans hustru i andra giftet Kerstin Eriksdotter (1703-1783) köpte 1 mantal Högkil för 1044:12 Daler Smt år 1736 enligt ett lagfartsbevis, som utfärdats av häradshövdingen Carl Gustaf Löwenhielm. Under sitt första äktenskap var J bosatt i Tormansbyn i Ärtemark och han flyttade tydligen därifrån i samband med förvärvet av Högkil. Hustrun överlevde honom och gifte om sig med Bryngel Halvardsson, som var en son till "Carl XII:s kunskaparekarl", den namnkunnige Halvard Bryngelsson i Klevmarken. Han bodde i Högkil till sin död 1780. och var bl. a. häradsdomare vid Vedbo-rätten. Detta äktenskap blev barnlöst.

Per Jonsson hade två barn i sitt gifte med Elin Persdotter. Med sin andra hustru, Kerstin Eriksdotter, hade han åtta barn. Bland de sistnämnda kan nämnas sönerna Johan och Erik, varav den förstnämnde gick den lärda vägen, antog namnet Edqvist och blev sekr. i Kongl. Kammarkollegiet. Sonen Erik Persson (1731-1791) har blivit mest bekant som fader till de "sju håbolsgossarna". Han blev efter energiska ansträngningar svärson till riksdagsman Per Bågenholm i Gäserud och hans frieri till dennes dotter Catarina (1742-1814) har blivit vida omtalat och utnyttjat av många författare som litterärt motiv. Erik Persson bodde senare delen av sitt liv i Håbols stom, som före honom ägts av svärfadern Per Bågenholm. Halva gården Högkil behöll han till sin död, men synes ha överlåtit andra hälften till äldste sonen Petter Eriksson, som sedermera blev ägare till hela hemmanet.

Om Catarina Bågenholm har mycket skrivits och hon har blivit föremål för både beröm och klander. Till hennes goda sidor får räknas den stora gästfrihet och givmildhet hon utövade, hon skänkte också platser till både Håbols och Nössemarks kyrkor, när dessa byggdes år 1794. Erik Persson avled 1791 och Catarina gifte sedan om sig med Petter Olsson från Bön, men blev tre år före sin död ånyo änka.

Petter Eriksson (1759-1826) var Eriks äldste son. Han var en företagsam lantbrukare och kunde genom affärsbegåvning och kunnighet lägga under sig ett stort antal egendomar i häradet. Hustrun Ingegärd Andersdotter (1767-1851) var en driftig kvinna och förde för övrigt själv med sig i boet en betydande förmögenhet. Hennes föräldrar, häradsdomare Anders Andersson och hans hustru Gunla Persdotter i Dalen, var nämligen ägare till inte mindre än åtta gårdar i Rölanda och Råggårds socknar. Ingegärd överlevde sin man i 25 år. Hennes gravsten på Håbols kyrkogård bär utom namnuppgiften den märkliga inskriptionen "Under tiden ägare till 11 hela hemman i Wedbo härad". Förvisso en förmögenhet på åtskilliga mijoner kronor i dagens läge.

Högkil, forts.

Håbolsmotivet har inspirerat många författare. I deras skildringar har ofta Ingegärd, hennes son Andreas och svärdottern Klara i Vagne fått figurera. Bland de mest kända av dessa skildringar kan nämnas Rosa Carléns Bröllopet i Bränna, Selma Lagerlöfs Bannlyst, Tor Emers Håbol en socken på Dal samt Thorbjörn Hwass`Stämningar och minnen, många andra att förtiga. Prästen Gabriel Rundqvists mystiska försvinnande under en tjänsteresa i bygden har också gett upphov till en rik sägenbildning, romantiserade berättelser och till och med en film-skapelse.

Den som blev bonde i Högkil efter Ingegärd var sonen Anders Pettersson (1809-1877). Han var gift med sin kusin Kajsa Magnusdotter från Assgårdebyn (1815-1849). Näste ägare blev dennes son Petter Andersson (1838-1894), den frejdade riksdagsmannen i bondeståndet, ofta kallad "Stormklockan i Sveriges riksdag" och tippad som den förste bonden i en svensk ministär - om han fått leva. Under hans tid skedde en del moderniseringar i Högkil både ifråga om byggnadsbeståndet och jordbruksdriften. A var bland annat också kommunalordförande i Håbol, landstingsman och han räknas som en av vägrödjarna för den dalsländska kulturminnesvården.

Petter Andersson var ogift och gården omhändertogs efter hans bortgång av svågern Otto Emanuel Magnusson (1846-1908). Han var gift med Maria Erika Andersdotter (1839-1879). En del i gården gick till brodern Erik Andersson (1842-1896) samt hans hustru Sofia Ed (1845-1915) och en annan del till riksdagsman Anderssons syster Katarina gift med häradsdomare Carl Magnusson i Stommen. Huvudgården övertogs slutligen av ovannämnde Otto Magnussons son Petter Emanuelsson (1879-1922) som gifte sig med Jenny Galle (1889-1948). Petter Emanuelsson var en för sin tid modern bonde, han hade akademisk bildning och blev en aktad och kunnig förtroendeman i Håbol, ordförande i kommunalnämnden m.m. Nuvarande ägare är E:s barn, Lilly maka till ingenjör Rune Marcus, Stockholm samt Inga-Britt, maka till godsägare Johannes Nilsson, Värmlandsbro. Den gamla gårdens manbyggnad, som något år tidigare blivit grundligt moderniserad, härjades julen 1948 av en ödesdiger eldsolycka, varvid både fru Emanuelsson och hennes dotter Karin omkom.

Tage Heimer

Redogörelse för verksamheten under år 1963

Släktföreningens verksamhet under år 1963 har på grund av att inget släktmöte hållits i stort sett varit av intern karaktär. Kontakten med medlemmarna har dock uppehållits genom utsändande av årsredogörelsen för år 1962 samt förmedling av medlemsanslutningen till Håbols Hembygdsförening. Därutöver har arbetet med släktregistret fortsatt, och Ivan Löfgren har nu slutfört insamlandet av uppgifter och data. Registret föreligger därför färdigt i manuskript. Släktboken, som kommer att omfatta uppgifter om omkring 2700 familjer, beräknas komma att kosta Kr 35.-. En blankett till försöksteckning bifogas årsredogörelsen. Teckningen, som är bindande, bör vara ordföranden eller sekreteraren tillhanda senast den 30 april 1964.

Under året har arton nya medlemmar tillkommit. Ett antal tidigare införda medlemmar har däremot avförts från medlemsförteckningen, då de under flera år icke inbetalt någon årsavgift.

Släktgemenskapen har under år 1963 drabbats av sorgebudet, att två uppskattade och varmt intresserade medlemmar avlidit, nämligen Fru Hildegard Bågenholm, Örebro, 96 år, och Fru Hulda Gustafsson, Göteborg, 72 år.

Styrelsen, revisorer och programkommittén, som valdes vid släktmötet år 1962, har följande sammansättning:

Magnus Bågenholm, ordförande, Olle Eriksson, vice ordförande, Gösta Karlsson, sekreterare och kassaförvaltare, Per G Bågenholm, vice sekreterare, samt Sivert Bågenholm och Bertil Staland med Nils Bågenholm, Ebba Hansson, Per Wägnegård och Carl-Olof Magnusson som suppleanter; revisorer Astrid Bågenholm och Vera Eriksson med Anna Johansson och Sissi Carlsson som suppleanter; programkommittéerade är Magnus Bågenholm, Olle Eriksson, Vera Eriksson, Ebba Hansson och Märta Magnusson.

Årsavgiften utgår för närvarande med Kr 10.-, varav Kr 6.- går till avgift för medlemskap i Håbols Hembygdsförening. Årsavgiften, som fastställdes av släktmötet år 1962, är genom att avgiften till hembygdsföreningen undan för undan höjts allt för låg. Det är därför önskvärt att medlemmarna när årsavgiften för år 1964 erlägges ökar inbetalningen med någon extra krona. Naturligtvis helt frivilligt. Avgiften kan erläggas genom insättning på släktföreningens bankgiro nr 53-2213 eller postgiro nr 388035

Redogörelse för föreningens ekonomi

Behållning från år 1962		Kr	706.39
Inkomster:			
Årsavgifter avseende år 1961-62	Kr	40.-	
" " " 1963	"	830.-	
" " " 1964-66	"	80.-	
	Kr	950.-	
Bankräntor	"	25.95	Kr 975.95
			<u>Kr 1.682.34</u>
Utgifter:			
Medlemsavgifter till Håbols Hembygdsförening	Kr	551.-	
Porton, telefon och trycksaker	"	208.05	
	Kr	759.05	
Behållning den 31.12 1963	"	923.29	
			<u>Kr 1.682.34</u>

Steneby och Dalsjöfors i mars 1964

Magnus Bågenholm Gösta Karlsson

Medlemsförteckning år 1963

Ständig medlem:

Greer, Norma Mrs 8709 E Arcadia Ave, San Gabriel,
Calif, U S A

Övriga medlemmar:

Almer, Emmy	Fröken	Rudebäcksgatan 6 A, Sunne
Andersson, Anna	Fru	Gömme, Svanesund
" Lisa	Fru	Box 146, Åsensbruk
Bausback, Dora	Fru	Sparsnäs, Strand
Berglund, Maj	Fru	Fack 19, Färgelanda
Bråberg, Barbro	Fröken	Knävren, Stenkullen
Bågenholm, Astrid	Sjuksköterska	Dr Saléns gata 9, Göteborg
" Ester		Äppelbovägen 12, Stockholm
" Ewa	Fröken	Storhöjdsgatan 9, Göteborg
" Gunnar	Folkskollärare	Södra Blekan, Sundals Ryr
" Gösta	Lantbruksråd	Karl Johansgatan 12, Göteborg
" J H	Sjökapten	Klarvädersgatan 8, Göteborg
" Karin	Fru	Drottninggatan 53 B, Hälsingborg
" Clara		Svanesund
" Magnus	Lantbrukare	Skuggetorp, Dals Långed
" Nils	Gymn.direktör	Skiftesvägen 91, Roslags Näsby
" Per G	Kronojägare	Adolfsbergsgatan 4, Åmål
" Sivert	Köpman	Storhöjdsgatan 9, Göteborg
" Sven E		Munkebäcksgatan 34 C, Göteborg
" Sven		Svanesund
" Torsten E	Distr.lantmät.	Torggatan 6, Arvika
" Åke	Kapten	Barnarps Södergård, Jönköping
Daniels, Harold B	Mr	62 Maple Str, Brattleboro, USA
" Margaret E	Mrs	- " -
Ellingsen, Anne Britt		Å i Lofoten, Norge
Elow, Ingrid	Fru	Brålanda
Eneström, Ingeborg	Fru	Birger Jarlsgatan 73-75, Stockholm
Eriksson, Hanna	Fru	Pl 801, Ed
" Olle	Landstingsman	Ulfsbyn, Dals Långed
" Vera	Fröken	Hasselbacken, Bäckefors
Ewerhard, Elise	Fru	Ålundagatan 10, Örebro
Forsberg, Nils Fr	Agronom	Dåwö Säteri, Munktorp
Fredriksson, Maj	Fru	Pl 443, Billingsfors
" Verner		Pl 663 Ulfserud, Dals Långed
Gerdén, Erik	Kamrer	Trädgårdsgatan 3, Åmål
Gille, Stina	Fru	Odengatan 16, Sandviken
Gredander, Lewi	Pastor	Prästgården, Storsjö Kapell
Gustafsson, Erik	Trafikbitr.	Storgatan 25, Årjöng
Hansson, Ebba	Fru	Taxvikens gård, Dals Långed
" Henrik	Lantbrukare	Stora Havden, Dals Långed
Heimer, Elsa	Fru	Norbyn, Dals Långed
Hellström, Börje	Civilingenjör	Svartviksvägen 6 II, Bromma
Henricson, Berit	Fru	Maltesholmsväg. 125 7tr, Vällingby
Hermansson, Hedvig	Fru	Bollebygd
Hoborn, Henrik	Tandläkare	Fritsla
Holm, Lennart	Docent	Tiundagatan 43 8tr, Upsala
Huss, Ingegärd	Fru	Ed
Janhäll, Margareta	Fru	Hagåkersgatan 22, Mölndal
Johansson, Anna	Fru	Garverigatan 3, Göteborg
" John E	Byggnadsarbet.	Granåsvägen 15, Bengtsfors
" J R	Nämndeman	Herrebråten, Mellerud
" Tora	Fröken	Rånnumsgatan 2, Trollhättan
Karlsson, Börje		Tokarnstorp, Högboda
" Gösta	Bankkamrer	Storgatan 25, Dalsjöfors
" Sissi	Fru	Sundsborgsgatan 13. Säffle

Cronsteen, Vera von	Fru	Västmannagatan 46, Stockholm
Kruse, Brita	Fröken	Banérgatan 46, Stockholm
Lager, Per	Företagsekonom	Peter Baggegatan 8 A, Trollhättan
Larsson, Adolf		Torggatan 9, Åmål
" Jenny	Lärrarinna	Box 2085, Torsby
" Svea	Fru	Stommen, Håbol
Legardt, Irene	Fru	Källsprångsgatan 5, Göteborg
Ling, Erik	Chaufför	Övre Solhemsgatan 1, Bengtsfors
Lundquist, Thyra	Fru	Hjältegatan 20, Åmål
Magnusson, Carl-Olof	Skogspraktik.	Hugeryr, Råggård
" Marianne	Fröken	" "
" Märta	Fru	" "
" O G	Sparbankskamrer	Starlanda, Råggård
Marin-Ericson, Sofie	Mrs	62 Maple Str, Brattleboro, USA
Marcus, Lily	Fru	Solvallavägen 9, Sundbyberg
Melander, Eva	Fru	P1 1280, Dals Långed
Moe, Hanni		Bestun, Norge
Nelson, Roy	Verkstadsägare	Björtveten, Bäckebo
Nilsson, Inga-Britt	Fru	Rämmene gård, Värmlandsbro
Olsson, Greta		S:ta Maria Sjukhus, Hälsingborg
" Irene	Fru	Starlanda, Råggård
Paulsson, Hjalmar	Grävmaskinist	Högakas, Högsäter
Pobath, Marie	Fru	Rygatan 16, Göteborg SV
" Stig		Piltegatan 3 C, Mölndal
Rosell, Erland	Lektor, Fil.dr	Bockhornsvägen 1, Linköping
" Carl-Otto	Fil.mag.	Box 10, Ölands Skogsby
Salomonsson, Stina	Fru	Kobbarnas väg 8, Göteborg Ö
Staland, Arnold	Köpman	Åsögatan 87, Stockholm
" Bertil	Doktor	Samariterhemmet, Upsala
Steenberg, Elin	Fru	Aker sykehus, Oslo
Stennrick, Ingegerd	Fru	Parkgatan 18, Arvika
Wägnebo, Bengt	Byggn.arbetare	Styckjunkargatan 3 B, Göteborg N
Wägnegård, Per	Kriminalassist.	Bergmansgatan 22, Mölndal
Wängnerud, Jan	Ingenjör	Hasselgatan 3, Höganäs
" Karl-Erik	Civilekonom	Mellomgårdsgatan 95, Borås
" Per		" "
Zweigbergk, Ulla von	Fru	Garverigatan 3, Göteborg
Öretenblad, R	Kapten	Lysviksgatan 44, Farsta

Till släktmötet, som stadgeenligt skall hållas söndagen den 2.8 1964, kommer kallelse senare att utsändas.